

HOLD PADLÝM. Po odhalení pomníku občané z Nových Dvůrů a okolí bez kapely, jen z hrdel zapěli státní hymnu České republiky. Salutovali přítom zleva hasiči František Vencálek a Vladimír Hallk.

Z pole orného byl vydolován kámen pro pomník těm, co se domů a do zbrojnic nevrátili z polí válečných

V Nových Dvorech předznamenal 100. výročí výbuchu 1. světové války • Iniciátorem byl dobrovolný hasič Josef Sobotka

V příštím létě uplyne 100 let od výbuchu krvavého konfliktu, který je v učebnicích světových dějin označován jako „Velká válka“. Padlo v ní také devět občanů Nových Dvůrů, většina z nich byla členy místního sboru dobrovolných hasičů.

Pětadevadesát let po ukončení první světové války se dočkali důstojnějšího připomenutí svých obětí v boji za mír a samostatné Československo.

Zástupci obecní samosprávy, římsko-katolické farnosti, zemědělského družstva, sboru dobrovolných hasičů a širší veřejnosti se po nedělním srpnovém poledni po bohoslužbě před venkovskou kaplí sv. Marie poklonili památce novodvorských mužů, kteří se z válečných polí už domů nevrátili.

Starosta obce Ladislav Němec v úvodu tryzny zdůraznil, že hlavní zásluhu na vybudování pomníku má jeho předchůdce ve funkci, dobrovolný hasič Josef Sobotka. Přišel s myšlenkou nápravy toho, co dosud nebylo uděláno, a nové zastupitelstvo stavbu pomníku odsouhlasilo a financovalo.

BALVAN Z KOPCE HÝBL

Iniciátor stavby pomníku si přál, aby kámen byl z nejbližšího okolí. Jako traktorista

oral a vlácel pole na kopci Hýbl v Pořežíně a tam obrovský balvan na řetězu vytáhl. „Nechtěl jsem pískovec, časem by se rozpadl, tohle je tvrdá žula. Žďárská firma Granit nám těžký balvan odborně seřezla, opracovala a bezchybně vysekala jména padlých, popisná čísla domů, z nichž byli na frontu odveleni, údaje o jejich narození a zabití,“ řekl Sobotka redakci Alarm revue.

DVANÁCT LET PO VÁLCE VŠE POPSALA KRONIKA

Údaje o válečných obětech, z nichž téměř všechny byly z řad sboru dobrovolných hasičů, zapsal novodvorský kronikář František Řezník až 31. prosince 1930, dříve se obecní kronika v Nových Dvorech nevedla.

Vojtěch Rosický z čísla 13 maturoval na gymnáziu v Německém Brodě a absolvoval filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. U polské Přemyšle byl raněn. Léčili ho v Krakově a poslali domů. Nedojel. Skonal

PŘEDSMRTNÁ FOTOGRAFIE. Dobrovolný hasič Václav Fišar z čísla 2 se v Linci s plnou polní dal vyfotografovat na pozadí ateliérové kulisy se stylizovaným patníkem a letopočtem 1915. Byl odvelen na východní frontu a v témže roce v ruském zajetí zemřel. Kde a kdy přesně, není známo.

„Těžko si dovedeme představit utrpení rodinných příslušníků, kteří doma zůstali bez synů, otců, hospodářů, příbuzných, sousedů a svých nejmilejších. Dnes už úplně nezjistíme, kolik mužů a hasičů z naší vesnice v této válce bojovalo, ale víme přesně, že devět z nich se už nikdy zpátky domů nevrátilo. Nebýt války, mohli v naší obci prožít mnoho dalších roků mezi svými nejbližšími a sousedy.“

LADISLAV NĚMEC,
starosta obce Nové Dvory

v jednatřiceti letech 19. října 1914 v Olomouci; čtyřletá válka měla za sebou teprve tři měsíce.

Václav Fišar z čísla 2 narukoval v červnu 1915 do Kaniže v Uhrách, byl převelen do rakouského Lince a odtud na ruskou frontu. Zemřel v jednadvaceti letech v zajetí, neznámo kde a kdy.

Vyučený kupec Stanislav Půža z čísla 28 bojoval na východní frontě, poslední zpráva o něm přišla z Lublina. U tohoto města hned v prvním roce války v pětadvaceti letech padl.

Jeho o tři roky starší bratr ze stejného popisného čísla, ženatý dělník Alois Půža, v zákopech dostal španělskou chřipku a na konci války zemřel.

Nádeník Josef Fišar z čísla 33 byl synem místního cestáře, když válka začala, měl pouhých 16 let, kde padl, se neví.

Syn domkáře Jan Neubauer z čísla 27 krvavá jatka přežil, ale při návratu domů ho ve Štýrském Hradci přejel vlak.

Josef Dajč, narozený v roce 1886 v Ronově nad Sázavou, před válkou žil jako dělník v podruží v čísle 15. V zákopech u polského Lublina se stal nezvěstným.

O bratřích Morkusových, Josefu, narozeném v roce 1879, a Františku, narozeném v roce 1888, kronika píše: „Synové jedné z nejhudších, ale přitom nejčetnější rodiny v obci, před válkou nemající ani bytu a obývající sklep u rybníka Morkusárny. František byl zajat v Rusku a v zajetí zemřel, Josef padl na frontě (protivil se prý velení, a proto byl zastřelen“.

FIŠAR: VE VÁLCE ZŮSTAL MŮJ STRÝC

Pro některé přítomné byla smuteční tryzna zvlášť bolestná, na odhaleném pomníku poprvé četli jména svých dědů, pradědů, strýců, prastrýců a jiných rodinných předků.

„Jsem příbuzný Václava Fišara, narozeného v roce 1894. Byl to můj strýc, bratr mého otce, o dva roky mladšího Františka. Táta měl větší štěstí, válku se zraněním přežil a domů se vrátil,“ říká dobrovolný hasič Zdeněk Fišar, který žije naproti odhalenému kameni, jenom přes cestu.

IVO HAVLÍK, snímky a repro autora

NÁSTUP DOBROVOLNÝCH HASIČŮ. Pod vedením praporečníka Martina Šmída se před válečný pomník seřadili členové sboru se spolkovým praporem.

RODINA PADLÉHO. Dobrovolný hasič Zdeněk Fišar s vnučkou Aničkou sedí na zápraží popisného čísla 2. Do tohoto domu se z první světové války nevrátil jeho strýc, rovněž dobrovolný hasič Václav Fišar.

INIČIÁTOR STAVBY. Hasič Josef Sobotka byl v letech 1992 až 2006 starostou Nových Dvorů. Už v té době na poli u Pořežina vyhlédl velký balvan žuly pro válečný pomník.